

Bergvesenet

Postboks 3021, N-7441 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering	Gradering
7089				
Kommer fra ..arkiv	Ekstern rapport nr	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Vestlandske		Bergverkskontoret, dep		

Tittel

Beretning om Bergverksdriften i Vestlandske Bergdistrikt 1927

Forfatter

Dato År

1928

Bedrift (Oppdragsgiver og/eller oppdragstaker)

Kommune

Fylke

Bergdistrikt

1: 50 000 kartblad

1: 250 000 kartblad

Fagområde

Dokument type

Forekomster (forekomst, gruvefelt, undersøkelsesfelt)

Beretning

Klodeborg gruber
Næs mineralmølle
Flåt grube, Fæø, Hosanger
Knaben grube
Kvina Gruber
Titania
Vigsnes
Rødklev grube
Jøssingfjord Manufacturing
Gursli
Stordø gruber

Råstoffgruppe

Råstofftype

Malm/metall
Industrimineraler

Fe, Ti, Mo, Ni
Cu, Zn, Py,
Kalk

Sammendrag, innholdsfortegnelse eller innholdsbeskrivelse

Oversikt over produksjon, bemanning og kostnader hos aktuelle gruber og smeltebedrifter i gang innen distriktet,

Beretning om Bergverksdriften

1

Vestlandske Bergdistrikt

1927.

A u s t - A g d e r F y l k e .

1. Klodeberg Gruber, Giestad.

Heller ikke i 1927 har ordinær drift kunnet gjenoptas. Arbeidet har innskrenket sig til reparasjon og vedlikehold samt lastningen av 4500 tonn malm for Oslo. Der ligger nu kun ca. 3000 tonn malm igjen. Denne er solgt til Tyskland for skibning i 1928.

Arbeidsstyrken har været meget vekselende med 1 fast mann og op til 8 mann under lastning av malm. I gjennomsnitt har 3 mann hatt beskjeftigelse og der er av disse tilsammen utført 862 dagsverk a 8 timer, alt dagskifter.

Der er ansatt en funksjonær, for hvem der antagelig kan regnes ca. 1/2 arbeidstid eller 150 dagsverk.

2. Næs Mineralmølle nr. Tvedestrand.

Gjennem hele året har driften foregått regelmessig med 3 mann. Der blev arbeidet i 265 dager a 8 timer og kun på dagskift. 520 tonn rutilmalm a ca. 8,65 % TiO₂ fra Lindvikollen Rutilgrube påsattes og disse utbragte 45 tonn konsentrat med 90/93 % TiO₂. Av disse er 44 tonn solgt.

I arbeidslønn er utbetalt kr. 7000.

3. Raffineringsverket A/S, Avdeling Evje.

Vakthold, vedlikehold etc. var igang for Kristianssands Nikkelraffineringsverks og Evje Nikkelverks regning fra 1/1 til 31/3, mens reparasjons- og utbedringsarbeider for det nye selskaps - Raffineringsverket A/S - regning påbegyntes i april og fortsattes ut september og delvis året ut.

Reparasjonsarbeidet har således pågått i ca. 300 dage i årets løp.

Flåt Grube.

Grubedriften tok sin begynnelse 1ste september og anlegget ved Flåt grube har i tidsrummet sept./des. været i full drift i 91 dager, delvis drift i 6 dager og reparasjoner i driftstiden 9 dager.

I G r u b e n . Sept./des.

	Antal Arbeidere.	Antal Timer.	Utslått Cbm.
Drift av steller og orter	-	-	-
- - synker og stigorter	-	-	-
- - strosser	9,9	7996	5450
Transport og ferdring	27,3	21828	-
Forskjelligt	2,8	1120	-
Opsyn	1,0	700	-
Sum: Gjennomsnitt for 4 mdr.	41,0	31642	5450.

I D a g e n .

Skeidning iberegnet malmtrp.	48,6	39683	
Opberedning, Flotasjon	19,8	15567	
Taugbanebetj. v/ gruben	5,6	4492	
Forskjelligt	9,6	7875	
Div. repara. under drift	2,7	2195	
Opsyn og kontorarb.	2,0	1300	
Sum: Gjennomsnitt for 4 mdr.	88,0	71112	

Gjennomsn. & sum i driftstd.

129,0	102754
-------	--------

	Antal Arbeidere	Antal Timer	Utslått Cbm.

I reparasjonsperioden:			
Arbeidere gjennomsnittlig	19,0	19102	apr/ aug.
Opsyn og kontorarb.	3,4	5400	jan/ aug.

Sum	22,4	24502	

Totalsum timer		127256.	

Fra Flåt grube er utfordret til dagen:

Malmholdig berg fra nytt uttak	14644 tonn
" " " eldre oplag	3595 "

Sum	18239 tonn.

Herav utskaidet som unyttig berg	1716 tonn.

Ført til	Rest 16523 tonn.
Ført til oplag	1068 "

Behandlet ved finskaidning	15455 "
Tilført fra eldre oplag i dagen	1304 "

Sum	16759 tonn.

Disse 16759 tonn utbragte:

Smeltemalm	6781 tonn.
Flotasjonsmalm	5313 "

Tilsammen	12094 tonn.
Utskaidet berg	4665 "

Påsett flotasjonen	5313 tonn flotasjonsmalm som ovennevnt.
Utvunnet konsentrat	831 "

Utvasket avfall	4482 "

Evie Smeltehytte: Okt./des.

	Antal Arbeidere	Antal Timer

Diverse arbeide	82,2	49356
" reparasjons- & bygnng.arb.	16,9	10144
Taugbanebetj. v/ hytten	5,9	3543
Opsyn og kontorarb.	4,1	2500

Tilsammen	109,1	65543

	Antal Arbeidere	Antal Timer	
I reparasjonstiden:			
Arbeidere gjennomsnittlig	30,8	38978	Apr/sept.
Opsyn og kontorarb.	2,0	3466	Jan/sept.
Tilsammen	32,8	40444	
Totalsum timer		105987	

Ved Smeltehytten er følgende malmer behandlet og forsmeltet:

Innenlandske malmer:

Flåtmalm	4001 tonn
Flåt flotasjonskonsentrat	580 "
Fosy malm	1175 "
Hosanger konsentrat	385 "
Div. mellemp. slagger etc. fra raffineringssprossen fra tidligere drift	524 "

Innkjøpt malm og slag

6685 tonn
19 "

Malm av utenlandsk opprindelse

Sum 6684 tonn
95 "

Totalsum 6779 tonn,

der utbragte:

350247 kg. nikkelkobbermatte med innhold
49,76 % Ni og 33,24 % Cu.

Ved årets utgang sysselsattes følgende personer:

1. Festlønnet personale:

- 1 Bestyrer,
- 1 Hytteingeniør,
- 1 Bygningsingeniør,
- 2 Formenn,
- 1 Stiger,
- 1 Kemiker,
- 1 Materialforvalter,
- 3 Kontorister,
- 3 Maskinpassere,
- 1 Elektriker,
- 2 Reparatører

Sum 17 menn. Ingen kvinner.

2. Daglens- & akkorderbeiderne:

	Ved Grubedriften:			Ved Hytten:	Grube & Hytte:
	Gruben	Dagen			
	Menn	Menn	Kvinner	Menn	Menn
18 år og derover:	41	57	20	85	9
Mellem 16/18 år		10	2		5
Under 16 år					1
Sum	41	67	22	85	15

Utbetalt i samlet arbeidsløn:

Ved grube, skeidning og opberedning	kr.	79455.53
Ved hyttedriften	"	44284.05
For øvrig	"	64081.43
Ialt	kr.	187821.01
Til funksjonærer	kr.	25018.38
Naturalydelsernes antagelige verdi	"	1700.00

I 1927 er der fra lensmennene innkommet 47 anmeldelser.

Der er utstedt 7 mutingsbrev og 276 fristbevillinger.

V e s t - A g d e r F y l k e .

4. Knaben Molybdængruber A/S i Fjotland.

Driften ved gruberne blev i 1927 optatt ca. late februar med en arbejdsstyrke på 65 menn, som efterhvert blev øket til ca. 80 menn. Driften blev vesentlig forstyrret p.g.a. en langvarig influensaepidemi og ved total brand av Ørneholmens kraftstasjon.

I 1927 er der foretatt en del vesentlige forbedringer av anlegget. Kraftspørsmålet er således kommet inn i en sikrere fase, idet der er inngått årskontrakt med Vest-Agder fylkes Elektrisitetsverk, som nu leverer anlegget en minimum kraftmengde av 75 Kw. og med rett til at utta inntil 400 Kw.

Fra driftens begynnelse blev et nytt større kompresseranlegg tatt i bruk og dette har virket til den største tilfredshet. Ved diverse praktiske forbedringer er det lyktes at bringe verkets kapasitet op i ca. 300 tonn pr. døgn, hvilket betegner verkets maksimalydelse med den nuværende taugbane.

Av nye bygninger er der opført en for vaskerimesteren og stigerboligen er fullført. Videre er der bygget vinterbolig for den tekniske chef i tilknytning til kontorbygningen på Knaben II.

Ved vaskeriet er bygget et elektrisk tørreanlegg for tørring av konsentratet. Efter mange eksperimenter med hetelementer er nu meget gode resultater opnådd.

Den nedbrennte kraftstasjon blev i løpet av sommeren opbygget påny og stod ferdig til drift fra 1. november.

Fra gruberne blev der i året utfordret 56500 tonn malmty, der ved flotasjon utbragte 154,50 tonn Molybdænkonsentrat med ca. 80 % No₃₂.

I de 9 måneder verket var igang var der daglig i gjennemsnitt beskjeftiget 76 menn.

I arbeidslønn blev der utbetalt:

Ved gruber, skelidning og opberedning	kr. 162360.00
For svrig	" 16200.00

Tilsammen	kr. 178560.00
I funksjonærslønn utbetaltes	" 24800.00

5. Raffineringsverket A/S. Kristianssand S.

Efter at driften ved Flåt grube og Evje smeltehytte var gjenoptatt blev der i årets siste måneder ved det moderniserte raffineringsanlegg i Kristianssand fremstillet ca. 30 tonn Nikkel med et Ni-innhold på 99,53 %.

I arbeidslønn blev der utbetalt kr. 80227.55.

6. A/S Kvina Gruber, Netlandaneset pr. Fløkkefjord.

På grunn av de slette konjunkturer har driften ved gruberne været innstillet det hele år.

I årets løp er der fra lensmennene innkommet 12 anmeldelser, 1 matingsbrev og 250 fristbevillinger er utstedt.

R o g a l a n d F y l k e .

7. A/S Titania, Sokndal.

Anlegget har været i full drift fra 15. mars og til årets utgang. I gruben benyttes 2 dagskift og 1 opberedningsverket 3. skift.

Summarisk Oppgave over

		Arbeidere	Dagsverk	Utslåt m ³

<u>I Gruben:</u>	Dagbrudsdrift	4	840	8300
	Fordring	11	2484	

		15	3324	
<u>I Dagen:</u>	Opberedning	20	4648	
	Transport	4	1184	
	Vedlikehold		57	
	Opsyn, kontorarb.	2	600	

		26	6469	
<u>Tilsammen</u>		41	9793	8300.

Fra gruben er uttransportert 24762 tonn råmalm og 338 tonn gråberg. Ved opberedningsverket er der produsert 5733 tonn Ilmenitslig og 1277 tonn Magnetitslig. Malmen er brutt ut fra Storgangen utmål J. I Storgangen er boret ned et diamantborhull til ca. 100 m.s dyp i malm for at bestemme malmens fall.

Der er i årets løp ikke foretatt nogen vesentlig forandring ved driften eller anleggene, dog er produksjonen sket endel ved innsetning av det 3die skift i opberedningsverket.

Til lønninger ved gruben, skelidningen og opberedningen er medgått kr. 83947,62. og forøvrig kr. 12455,07. Ialt kr. 96402.49.

Til 3 funksjonærer er utbetalt kr. 19978,60.

8. A/S Vigsnæs Kobberværk, Karmøy.

Bedriften har produktivt været igang hele året.

Vaskeriet har været i drift 294 dager med tilsammen 4592,9 timer.

I gruben blev der også arbeidet 294 dager.

Arbeidere og opsynsmenn:

18 år og derover	92 menn, hvorav 40 i gruben samt 4 kvinner.
16 - 18 år	2 "

	94 menn og 4 kvinner.

Kraft leies fra Avaldams kommunale elektrisitetsanlegg.

Verket kjøper høispennt strøm 20000 volt, der nedtransformeres til en driftsspenning på 220 volt ved en transformator på 200 K.V.A. og en på 70 K.V.A. Desuten has i reserve en Dieselmotor på 240 hk. og en på 150 hk.

Rødklev Grube.

Slepesjakten er uforandret og således 476,2 m. lang efter slepet.

I bunnetasjen 335 er hovedfordringsorten drevet 101,7 m. mot vest i kissonens lig. Tverslag 86,95 m. Hengort mot vest 97,2 m. Orter mot øst 42,4 m. Stigort 21,3 m.

I etasje 300 er drevet orter mot vest 30,4 m. mot øst 27,2 m. Tverslag 26,2 m. Stigort 4,1 m.

I etasje 270 er drevet orter mot vest 45,8 m. mot øst 43,8 m. Tverslag 22m. Stigort 17 m.

I etasje 250 er drevet ort mot vest 4,9 m.

I etasje 210 er drevet stigort 19,4 m.

I etasje 180 er drevet ort mot øst 5,2 m.

Der er utstrosset følgende kistgodsmengder:

1 etasje	180	1081 m. ³
"	210	1308 "
"	250	518 "
"	270	1234 "
"	300	4519 "
"	335	3319 "

Ialt		11979 m. ³

Opgave over utførte arbeider:

Gruben:

	Dagsverk	Lønning
Orter, tverslag	1163,6	13334,23
Strosser	2670,0	31095,01
Fordring og maskinkj.	5117,1	57776,50
Grubebygning	968,6	9495,32
Div. arbeider	1714,2	16357,79
Pressluft	684,5	6270,87
Krafttilførsel	119,1	1298,37
Smiarbeide	275,1	2726,95
Opsyn, kontorarbeide	893,8	14432,10

	13606,0	152807,14

Herav 4094,7 nattskift.

Dagen:

Opberedning og skeldn.	10626,3	88574,26
Krafttilførsel	210,6	2099,43
Lastning	777,4	10405,45
Taugbane	1368,6	12368,11
Div. arbeider	1562,3	12698,90
Verkted og smie	204,7	1895,29
Opsyn	592,6	9889,18
Kontorarbeide	1800,0	29093,08

	16842,0	167043,70

Herav nattskift 1874.

Tilsammen

30448,5 dagsv. 319850,84. kroner i lønninger.

Opberedningsverket.

Tilført 80302 vogner råmalm --- ca. 42265 tonn.
416 " berg 166 "

Ved skeldning behandlet: 39201 tonn råmalm.

Derav utskøidet:	1790,133 tonn stykkemalm
	94,565 " sinkmalm
	6731,410 " gråberg.

	8616,108 tonn.

Påsett opberedningsverket 30565 tonn gods, hvorav ut-
vunnet :
14006,365 tonn finkis og
269,246 " konsentrat

14275,611 tonn.

Ialt produsert 16160,329 tonn eksportvare (tørt gods) svarende til
ca. 1,53 tonn pr. fra gruben opkjørt m.³ malmgods.

Pr. vaskeritime produsert 3,52 tonn finkis og konsentrat.

Selskapet har i 1927 beskjeftiget: En disponent, en inge-
nier, en kemiker, en stiger, en kontormann samt verkstedsformann
og vaskerimester. I lønninger til disse er utbetalt kr. 36860,12.
Antagelig verdi av naturalydelse kr. 1200.

I opberedningsverket er anlagt et forsøks-flotasjonsan-
legg efter Callows pneumatiske system.

9. The Jessingfiord Manufacturing Co. A/S.

Det var i årets begynnelse bedre tilgang på passende sink-
malm, men på grund av malmens høie pris blev smeltemarginen for liten
til at tillate lønnsom drift. Av denne grunn og andre inntrufne om-
stendigheter blev der besluttet at nedleggeverket og den 9de mars
1927 blev driften stanset. Smelteovnene blev så demoleret av det
tilstedeværende vagtmannskap. En gjenoptagelse av sinksmelteverket
her må ansees for meget tvilsom.

I driftstiden er smeltet 313 tonn røstet sinkblende av
utenlansk oprindelse. Herav er produsert 224,228 tonn hyttesink,
der sammen med 375 tonn fra fjorårets lager gav 538,801 tonnfinsink
og 15,126 tonn tinbly.

I driftstiden beskjeftigedes 49 menn, siden fra 5-2 menn, der er utbetalt kr. 45793,04 i arbeidslønn. I late kvartal var 6 funksjonærer ansatt siden 4-2, som i lønn har fått utbetalt kr. 19300.00.

Hyttedriften var igang i 67 dage.

10. Gursli Molybden Co. A/S.

Gjennem hele året 1927 har driften været innstillet.

11. Raffineringsverket A/S. Avdeling Fæg. Torvastad.

I hele 1927 har der været driftstans, men med vedlikehold, vakthold og vannrensning i gruben. Hermed har som regel 3 menn været beskjeftiget, 2 i gruben og 1 i dagen. I desember var forøvrig 6 menn i arbeide.

I lønninger utbetaltes der til disse kr. 5144,40.

Naturalydelsernes verdi var antagelig " 289,15.

I 1927 er der fra lensmennene innkommet 17 anmeldelser. Der er utstedt 32 mutingsbrev og 254 fristbevillinger.

Hordaland Fylke.

12. A/S. Storde Kiasgruber, Lillebø Gruber.

Ved administrasjonen har vært ansatt 35 funksjonærer, som har oppebåret en lønn av kr. 222995.00.

Produksjonsdriften har vært igang i 2 skift fra årets begynnelse og til 12. februar middag, da den blev innstillet på grund av lockout til 20. mai og med 1 skift fra 20. mai til 23. mai og senere med 2 skift til 23. desember aften.

Ved grubedriften er anvendt 14 elektriske motorer med 869 eff. hk. Ved opberedningen er anvendt 9 elektr. motorer med 406 eff. hk. og ved øvrige arbeider 225,75 eff. hk.

Nedennnevnte mutinger har vært i uavbrutt drift med undtagelse av den tid driften var innstillet p.g.a. lockout:

Høgåsen grube	Utmåls nr. 32	Sadalen III	Utmål nr. 20
Rødklev "	" " 34	Tønra I	" " 22
Juhamillet "	" " 7	Tønra II	" " 21
Sadalen parallell	" " 18	Bjørnevad	" " 28
Sadalen	" " 19	Bjørnevad II	" " 27
Sadalen II	" " 17		

Åpningsarbeidene har vært drevet både på 3die og 4de såle. Feltorten Sadalen blev drevet til profil 690 N. og desuten blev der drevet endel stigorter. Tverslaget fra Trøshaugen blev drevet videre til Løhaugen og Hillarhaugen. På 4de såle, 50 m. vertikalt under 3die såle, blev stasjonsarrangement ved sjakten fullført, og feltorten i Høgåsen blev drevet fra profil 40 Syd til 70 Nord og liggorten påbegynt. En stigort blev påbegynt i Høgåsen.

Sjakten blev avsenket til 6,6 m. under 4de såle, og utbygget ned til 4de såle.

Strossedriften har dette år vært drevet på 3die såle i Sadalen, Høgåsen og Bjerneved.

Av åpningsarbeider blev der i 1927 drevet 1859,51 m., hvorved der blev utbrutt 10085 m.³

Herav blev utfordret	16790 tonn råkis
og	16150,9 " berg.
tilsammen	32940,9 tonn gods.

I strosser blev utbrutt:	41694,2 m. ³
og fordret	145511,9 tonn råkis.
samt	216,1 " berg.
Ialt	145728,0 tonn gods.

I åpningsarb. og strosser blev der ialt brutt	51779,2 m. ³
og utfordret	162301,9 tonn råkis.
og	16367,0 " berg.
Ialt	178668,9 tonn gods.

Desuten blev der avsanket 14,1 m. sjakt, hvorved blev utsprenget 190 m.³ og opheist 954,1 tonn berg.

Ved skeldning behandledes 162301,9 tonn råkis, hvorav der utbragtes:

18830,3 tonn eksportkis
108201,4 " vaskegods
35270,2 " berg.

Ved opberedningen påsattes 108201,4 tonn vaskegods, hvorav utbragtes 45728,3 tonn vasket kis.

I driftstiden beskjeftigedes i gjennomsnitt 279 menn og der utbetaltes ved gruben, skeldningen og opberedningen en arbeidslønn stor kr. 438591 samt forsvrig kr. 197100,00.

I naturalydelsr til funksjonærer medgik Kr. 17280,00.

13. Raffineringsverket A/S. Avdeling Mossanger.

Driften har vært innstillet hele året. Til opsyn og vedlikehold har fra 1 til 6 menn til forskjellige tider vært beskjeftiget. En funksjonær har vært ansatt.

Der er utbetalt kr. 1534,05 i arbeidslønn, og kr. 2700,00 i lønn til funksjonæren.

14. Det Norske Sinkkompani A/S Eitrdheim.

Prøvedriften har vært fortsatt gjennom årets første 3 måneder og der var i denne tid beskjeftiget gjennomsnittlig 93,3 mann pr. dag, der i driftstiden er utbetalt kr. 99659,88 i arbeidslønn og tillike fikk en husleiegodtgjørelse på tilsammen kr. 3000. Der var ansatt 25 funksjonærer, der oppebar kr. 50000 i lønn og en husleiegodtgjørelse av kr. 5000.

Ved hyttedriften behandledes 1411596 kg. kalsineret galmei og der frematilledes 696960 kg. sink, 88889 kg. halvferdig råsink samt 35251 kg. bly. I ovennevnte produkter er innkludert en hel del utmeisling fra ovnene på grunn av driftens stans 15/3 1927. Alt råprodukt blev innført fra Spania.

Til smeltning medgikk 932,24 tonn antracittkul og 10,486,629 KWT.

15. Skaftun Kalkstensbrud.

Brytningen av kalksten har foregått gjennom hele året og er fortsatt fra 1926's arbeidsplasser og dessuten er der påbegynt en skjæring i dagen.

Kvaliteten av kalkstenen har holdt sig jevnt god. Utenom brytningen er der kun foretatt vanlig vedlikeholdsarbeide. Der

har i gjennomsnitt vært beskjeftiget 54,7 mann, der har fått utbetalt ialt kr. 169728,00 i lønn. Der var ansatt 2 funksjonærer som oppebar kr. 9720,00 i lønn.

Opgave over utført arbeide.

Arbeidets art.	Antal timer	Utbrutt m. ³	Utv. kalksten
1. Brytning	113929	26000	70225 tonn a 97,5 %
2. Fordring			68469 tonn CaCO ₃
3. Øvrig arbeide	4200		
4. Opsyn	600		
Tilsammen	118729	26000	

Ved brytningen er anvendt 1 elektrisk motor på 80 hk. og ved transporten 1 bensinlokomotiv på 15 hk.

Der er skibet 70100 tonn kalksten, hvorav 51424 tonn til Odda Smelteverk.

16. A/S. Trengereidbergets Kalkstensfelt.

Driften har vært igang apr./mai i 1927. Der er utbrutt ca. 4700 m.³ fast fjell eller ca. 1100 tonn, hvorav utbragtes ca. 6700 tonn anvendbar kalksten og ca. 4300 tonn gråberg.

Der har normalt arbeidet 8 mann pr. skift: 2 taugbanekjører, 1 kompressorkj. samt 1 skifteformann, og der er utbetalt kr. 38479,62 i lønn. 2 funksjonærer har vært ansatt og har oppebåret kr. 8300 i lønn.

Fra lensmennene er innkommet 19 anmeldelser. Der er utstedt 0 mutingsbrev og 179 fristbevillinger.

I Vestlandske bergdistrikt er der således innkommet
95 anmeldelser og utstedt 40 mutingsbrev samt 959 fristbevillinger.